

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»
для змішаної форми навчання

рівень вищої освіти: другий (магістерський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
освітня програма: «Міжнародна інформаційна безпека»
вид дисципліни: обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу

Укладач: канд. юрид. наук, доц. Доценко О. М.

2020 / 2021 навчальний рік
1. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ (РОЗШИРЕНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ)

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Основні категорії та джерела міжнародного інформаційного права.
ЛЕКЦІЯ 1. Основні категорії та джерела міжнародного інформаційного права.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття інформаційної сфери. Поняття інформаційної сфери, інформаційного простору та кіберпростору. Національний та глобальний інформаційний простір як об'єкти міжнародно-правового регулювання. «Цифровий розрив». Інформаційні відносини. Глобальна інформаційна інфраструктура.

2. Становлення та розвиток міжнародного інформаційного права. Вплив зміни бачення місця і значення інформації на розвиток міжнародних відносин. Поняття та функції глобального інформаційного суспільства. Розвиток міжнародно-правових обмежень на поширення інформації певних видів. Роль інформаційних революцій у розвитку міжнародного інформаційного права.

3. Міжнародне інформаційне право як галузь міжнародного права. Об'єкт міжнародного інформаційного права. Міжнародна інформація та її функції. Міжнародний інформаційний простір та його чинники. Предмет правового регулювання міжнародного інформаційного права. Метод міжнародного інформаційного права. Структура міжнародного інформаційного права. Суб'єкти міжнародного інформаційного права.

4. Джерела міжнародного інформаційного права. Міжнародні договори з питань захисту прав людини, які закріплюють права і свободи в інформаційній сфері як джерела міжнародного інформаційного права. Роль міжнародно-правових звичаїв у розвитку міжнародного інформаційного права. Загальні принципи права як джерела міжнародного інформаційного права. Рішення міжнародних судових органів щодо захисту прав людини, які були ухвалені Європейським судом з прав людини, Міжамериканським судом з прав людини, Африканським судом з прав людини і народів, як джерела міжнародного інформаційного права. Роль рішень міжнародних міжурядових організацій у формуванні та розвитку міжнародного інформаційного права.

5. Принципи міжнародного інформаційного права. Основні принципи міжнародного публічного права як джерела міжнародного інформаційного права. Спеціальні (галузеві) принципи міжнародного інформаційного права.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 7, 10, 11, 22.

Додаткова: 2, 3, 11, 15, 20, 21, 25, 27, 28, 35.

Тема 2. Інформаційні права та свободи людини.
ЛЕКЦІЯ 2. Інформаційні права та свободи людини.

Час проведення – 4 год.

Навчальні питання:

1. Інформаційні права та свободи людини у міжнародно-правових актах та національному законодавстві України. Право на інформацію. Зміст термінів «інформаційні права», «інформаційні свободи», «інформаційні права і свободи людини», «інформаційні права і свободи громадянина» та їх співвідношення. Покоління прав людини.

Інформаційні права та свободи у Загальній декларації прав людини 1948 року, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права 1966 року, Міжнародному пакті про соціальні, економічні та культурні права 1966 року. Інформаційні права та свободи у Конвенції Ради Європи про захист прав людини й основоположних свобод 1950 року. Інформаційні права та свободи в Конституції України, Законах України «Про інформацію», «про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про державну таємницю» та ін. Законах і підзаконних нормативно-правових актах. Поняття та зміст права на інформацію.

2. Право на свободу вираження поглядів. Загальна характеристика європейських стандартів свободи слова. Документи ООН, присвячені свободі вираження поглядів. Документи ЮНЕСКО, присвячені свободі вираження поглядів. Поняття та зміст права на свободу вираження поглядів. Форми вираження поглядів та способи їх поширення. Право на свободу вираження поглядів дітей. Право на свободу вираження поглядів у ст. 10 Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року. Європейські стандарти свободи слова в галузі електронних засобів масової інформації. Європейські стандарти свободи слова у пресі.

3. Право на приватність. Особливості термінології: співвідношення понять «приватність», «приватне життя», «таємниця приватного життя», «недоторканість приватного життя». Концепції приватності. Право на приватність у міжнародних нормативно-правових актах та національному законодавстві України. Особливості здійснення та захисту права на приватність у кіберпросторі.

4. Загальна характеристика європейських стандартів захисту персональних даних. Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних» від 24 жовтня 1995 року. Принципи правового захисту персональних даних. Основні положення Регламенту 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 р. «Про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільне переміщення таких даних» (Загальний регламент про захист даних, GDPR). Поняття «персональні дані» за GDPR.

5. Захист права на честь, гідність та ділову репутацію від порушення, спричиненого дифамацією. Поняття та зміст права на честь, гідність та ділову репутацію у міжнародних нормативно-правових актах та національному законодавстві України. Підходи до розуміння поняття «дифамація». Поняття «оціночні судження». Відмінності у концептуальних підходах до визначення «дифамації» у правовій доктрині країн континентальної та англосаксонської правової системи. Основні проблеми правового регулювання дифамації в Європі та в Україні.

Література:

Основна: 1, 3, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 20.

Додаткова: 4, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 26, 29.

Тема 3. Міжнародні стандарти доступу, використання та поширення інформації.

ЛЕКЦІЯ 3. Міжнародні стандарти доступу, використання та поширення інформації.

Час проведення – 4 год.

Навчальні питання:

1. Свобода інформації в міжнародному праві. Історичні аспекти розвитку концепції свободи інформації в міжнародному праві. Огляд правових джерел свободи інформації в міжнародному праві.

2. Інфокомунікаційна свобода (концепція права на комунікацію). Історичні аспекти розвитку концепції права на комунікацію. «Доповідь Макбрайда». Концепція права на комунікацію у документах ООН та ЮНЕСКО.

3. Міжнародно-правові обмеження свободи інформації. Обмеження свободи інформації, передбачені ст. ст. 19, 20 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року. Обмеження свободи інформації у Європейській та Американській конвенціях про права людини. Обмеження свободи інформації у практиці міжамериканського суду з прав людини та Європейського суду з прав людини.

4. Міжнародні стандарти доступу до публічної інформації. Поняття права на доступ до інформації. Гарантії права на доступ до інформації. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів 2009 року. Стандарти доступу РЄ, ЄС, ОЕСР до публічної інформації. Стандарти доступу до публічної інформації у законодавстві держав Європи. Законодавство України про доступ до публічної інформації.

5. Зобов'язання erga omnes стосовно забороненої міжнародним правом інформації. Заборона розповсюдження інформації, яка засуджується міжнародним співтовариством. Заборона цензури. Заборона розповсюдження певної інформації, яка призводить до здійснення вчинків проти честі і гідності особи. Заборона порушень професійної етики. Заборона розповсюдження інформації, що порушує авторське право, допускає плагіат чи використання чужої інформації. Обмеження, що стосуються розповсюдження рекламної інформації, розповсюдження відомостей, що занесені до переліку відомостей, які становлять державну таємницю, чи вибіркової інформації про статистику.

6. Державний суверенітет і контроль інформації. Поняття державного суверенітету. Поняття «інформаційний суверенітет». Контроль інформації як елемент забезпечення інформаційної безпеки держави.

Література:

Основна: 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 20.

Додаткова: 4, 10, 11, 16, 18, 20, 22, 23, 26.

РОЗДІЛ 2. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 4. Діяльність міжнародних організацій в інформаційній сфері.

ЛЕКЦІЯ 4. Діяльність міжнародних організацій в інформаційній сфері.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання:

1. Діяльність ООН в інформаційній сфері. Основні напрями інформаційної стратегії ООН. Діяльність інформаційних служб ООН. Діяльність Департаменту публічної інформації ООН.

2. Діяльність ЮНЕСКО в інформаційній сфері. Програми ЮНЕСКО в інформаційній сфері. Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх».

3. Діяльність Всесвітнього поштового союзу в інформаційній сфері. Основні програми ВПС в інформаційній сфері.

4. Діяльність Ради Європи, ОБСЄ, Європейського Союзу в інформаційній сфері. Основні акти РЄ у сфері інформації та комунікації. Інституційно-правові засади діяльності ЄС в інформаційній сфері. Документи ОБСЄ в інформаційній сфері.

5. Діяльність міжнародних неурядових організацій в інформаційній сфері. Діяльність Міжнародної федерації журналістів. Діяльність Організації 19-ї статті «АРТИКЛЬ 19».

Література:

Основна: 2, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 22, 25.

Додаткова: 8, 12, 13, 14, 15, 24, 31.

Тема 5. Міжнародно-правові засади протидії інформаційній (кібер-) злочинності.

ЛЕКЦІЯ 5. Міжнародно-правові засади протидії інформаційній (кібер-) злочинності.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття та класифікація злочинів в сфері інформаційних технологій. Підходи до визначення понять «кіберзлочинність» та «кіберзлочин». Види кіберзлочинів і протиправних дій у сфері комп'ютерної інформації. Класифікація кіберзлочинів за кодифікатором Інтерполу. Види кіберзлочинів за способами втручання у процес передачі даних. Види кіберзлочинів за наслідками, спричиненими їх здійсненням.

2. Особливості протидії інформаційним (кібер-) злочинам у Резолюціях ГА ООН. Резолюції «Міжнародне співробітництво у справі щодо попередження і розслідування шахрайства, злочинного неправомірного використання і фальсифікації особистих даних і пов'язаних з ними злочинів, а також переслідування та покарання за них», «Досягнення у сфері інформації та комунікації в контексті міжнародної безпеки», «Створення глобальної культури кібербезпеки і захист найважливіших інформаційних структур» та ін.

3. Роль Міжнародного союзу електрозв'язку у протидії інформаційній (кібер-) злочинності. Резолюції МСЕ 71 «Стратегічний план Союзу на 2016 – 2019 років», 130 «Посилення ролі МСЕ в зміцненні довіри і безпеки при використанні інформаційно-комунікаційних технологій», 174 «Роль МСЕ у зв'язку з питаннями міжнародної державної політики, що стосуються ризику незаконного використання інформаційно-комунікаційних технологій», 181 «Визначення і термінологія, пов'язані зі зміцненням довіри і безпеки при використанні інформаційно-комунікаційних технологій».

4. Договірні джерела криміналізації кіберзлочинів у міжнародному праві. Конвенція про кіберзлочинність Ради Європи, прийнята 21.11.2001 року та Додатковий протокол від 28.01.2003 р. (Будапештська конвенція); Конвенція про боротьбу із злочинами у сфері інформаційних технологій Ліги арабських держав від 21.12.2010 р. (Конвенція ЛАД); Угода про співробітництво держав-членів Співдружності Незалежних Держав у боротьбі із злочинністю в сфері комп'ютерної інформації від 01.06.2001 р. (Угода СНД); Угода про співробітництво в сфері забезпечення міжнародної інформаційної безпеки Шанхайської організації співробітництва від 16.06.2009 р. (Угода ШОС); Конвенція про кібербезпеку і захист персональних даних Африканського Союзу від 27.06.2014 р. (Конвенція АС). Документи ЄС у сфері протидії кіберзлочинам.

5. Конвенція про кіберзлочинність Ради Європи від 21.11.2001 року та Додатковий протокол від 28.01.2003 року (Будапештська конвенція). Основні положення документу. Класифікація кіберзлочинів відповідно до Будапештської конвенції.

6. Порівняльний аналіз окремих видів кіберзлочинів, криміналізованих у міжнародному праві. Порівняльний аналіз окремих видів злочинів, передбачених Будапештською конвенцією, Конвенцією ЛАД, Угодою СНД, Угодою ШОС, Конвенцією АС.

Література:

Основна: 4, 7, 8, 9, 16, 18, 21, 22, 23.

Додаткова: 1, 12, 13, 20, 28, 30, 31, 32.

Тема 6. Особливості управління та правового регулювання мережі Інтернет.
ЛЕКЦІЯ 6. Особливості управління та правового регулювання мережі Інтернет.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання:

1. **Поняття та природа Інтернету.** Історичні аспекти виникнення Інтернету. Поняття «Інтернет». Основні характеристики Інтернету.

2. **Роль міжнародного права в забезпеченні розвитку Інтернету.** Роль правотворчої діяльності міжнародних організацій у міжнародно-правовому регулюванні Інтернету. Базові принципи у міжнародному праві, що забезпечують функціонування та розвиток Інтернету. «Свобода он-лайн».

3. **Історико-правові засади становлення та розвитку міжнародно-правового регулювання транскордонного управління Інтернетом.** Характеристика транскордонності Інтернету. Міжнародний, регіональний та національний рівні правового регулювання відносин в Інтернеті. Ключові акти у сфері регулювання відносин в Інтернеті. Види правовідносин, що пов'язані з Інтернетом. Поняття «управління Інтернетом». Роль ВСІС у становленні міжнародно-правового регулювання транскордонного управління Інтернетом.

4. **Багатостороння модель транскордонного управління Інтернетом: поняття та зміст.** Поняття «мультистейкхолдеризм». Коло «зацікавлених сторін». Роль і обов'язки (держав) урядів, приватного сектору, громадянського суспільства, у питаннях транскордонного управління Інтернетом

5. **Міжнародне співробітництво держав у сфері транскордонного управління Інтернетом (Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства, Форум з питань управління Інтернетом, Міжнародний союз електрозв'язку).** Основні положення документів першого етапу ВСІС у сфері транскордонного управління Інтернетом. Основні документи другого етапу ВСІС у сфері транскордонного управління Інтернетом. Діяльність Робочої групи з управління Інтернетом. Цілі та методи діяльності Форуму з питань управління Інтернетом (IGF). Повноважні резолюції МСЄ у сфері транскордонного управління Інтернетом (№ 101 «Мережі, засновані на інтернет-протоколі»; № 102 «Роль МСЄ щодо міжнародних питань державної політики, що стосуються інтернету і управління ресурсами інтернету, включаючи доменні імена і адреси»; повноважна резолюція МСЄ № 133 «Роль адміністративних органів управління держав-членів в управлінні інтернаціоналізованими (багатомовними) доменними іменами»; повноважна резолюція № 180 «Забезпечення процесу переходу від інтернет-протоколу версії IPv4 до інтернет-протоколу версії IPv6» та ін.).

6. **Регіональний аспект міжнародного співробітництва держав у сфері транскордонного управління Інтернетом.** Основні документи РЄ у сфері транскордонного управління Інтернетом. Східно-, Центральнo-, Південно- та Західноафриканський форуми з управління Інтернетом. Роль ЕКА, АТЕС, ЕКОСОР та CITEI у транскордонному управлінні Інтернетом.

7. **Стандарти Ради Європи у сфері захисту прав і свобод інтернет-користувачів.** Основні документи РЄ та у сфері захисту прав і свобод інтернет-користувачів. Доступ по Інтернету як універсальна загальнодоступна послуга.

Література:

Основна: 4, 6, 11, 13, 23, 24, 25.

Додаткова: 13, 14, 15, 18, 21, 25, 27, 28, 33, 34.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Семінарське заняття 1: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання для розгляду на семінарському занятті:

1. Поняття, предмет, ознаки та функції міжнародного права.
2. Походження та розвиток міжнародного права.
3. Міжнародне публічне право як особлива система права.
4. Співвідношення міжнародного публічного та національного права.
5. Державні інтереси, політика і міжнародне право.

Питання для самоперевірки і контролю засвоєння знань:

- 1) Охарактеризуйте предмет міжнародного публічного права.
- 2) Охарактеризуйте складові системи міжнародного права.
- 3) Визначте основні періодизації міжнародного права.
- 4) Визначте теорії виникнення міжнародного права.
- 5) Охарактеризуйте концепції співвідношення міжнародного та національного права.

Література:

Основна: 1, 7, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 33, 35.

Додаткова: 1, 6, 7, 17, 31, 32, 34, 35.

Самостійна робота – год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття (год.).
2. Підготувати презентації доповідей з наступних тем (на вибір) (год.):
 - 1) Розвиток міжнародного публічного права від найдавніших часів до Вестфальського конгресу.
 - 2) Міжнародне публічне право між Вестфальським конгресом 1648 р. й епохою Великої французької революції (межа XVIII-XIX століть).
 - 3) Розвиток міжнародного публічного права від епохи Великої французької революції до створення Версальської системи.
 - 4) Міжнародне публічне право від створення Версальської системи до наших днів. Версальська система (1919-1939).
 - 5) Міжнародне публічне право періоду протистояння тоталітаризму та демократії (1945-кінець 80-х років).
 - 6) Міжнародне публічне право поліцентризму (з кінця 80-х років до нашого часу).
 - 7) Сучасний стан розвитку міжнародного публічного права.
3. Письмово розв'язати ситуаційні завдання (год.):
 - 3.1. Завдання:

Завдання для роботи на семінарському занятті:

1. Усне опитування та навчальна дискусія за навчальними питаннями для розгляду на семінарському занятті.
Захист презентацій.
Презентація та перевірка правильності розв'язання ситуаційних завдань.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1: Основні категорії та джерела міжнародного інформаційного права.

Практичне заняття 1: Основні категорії та джерела міжнародного інформаційного права.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання для розгляду на практичному занятті:

1. Поняття інформаційної сфери.
2. Становлення та розвиток міжнародного інформаційного права.
3. Міжнародне інформаційне право як галузь міжнародного права.
4. Джерела міжнародного інформаційного права.
5. Принципи міжнародного інформаційного права.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 7, 10, 11, 22.

Додаткова: 2, 3, 11, 15, 20, 21, 25, 27, 28, 35.

Самостійна робота – 7 год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття (3 год.).
2. Підготувати презентації доповідей з наступних тем (на вибір):
 - 1) Поняття інформації як об'єкта міжнародно-правових відносин.
 - 2) Міжнародні інформаційні відносини як предмет міжнародного інформаційного права.
 - 3) Періодизація розвитку інформаційного суспільства та відповідні зміни в міжнародному праві.
 - 4) Співвідношення міжнародного інформаційного та національного інформаційного права (2 год.).
3. Підготувати таблицю «Поняття «інформація» в міжнародно-правових актах та національному законодавстві України» (2 год).

Завдання для роботи на практичному занятті:

1. Усне опитування та навчальна дискусія за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.
2. Виконання тестових завдань за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.
3. Захист презентацій.

Тема 2: Інформаційні права та свободи людини.

Практичне заняття 2: Інформаційні права та свободи людини.

Час проведення – 4 год.

Навчальні питання для розгляду на практичному занятті:

1. Інформаційні права та свободи людини у міжнародно-правових актах та національному законодавстві України.
2. Зміст права на інформацію.
3. Право на свободу вираження поглядів.
4. Загальна характеристика європейських стандартів свободи слова.
5. Право на приватність.
6. Загальна характеристика європейських стандартів захисту персональних даних.
7. Захист права на честь, гідність та ділову репутацію від порушення, спричиненого дифамацією.

Література:

Основна: 1, 3, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 20.

Додаткова: 4, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 26, 29.

Самостійна робота – 16 год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття (3 год.).

2. Групова робота: здобувачі мають поділитися на 2 групи та підготувати презентації доповідей з наступних тем (кожна група обирає свою тему) (3 год.):

- 1) Практика ЄСПЛ у справах про недоторканість приватного життя.
- 2) Практика ЄСПЛ у справах про захист честі, гідності та ділової репутації.
3. Розв'язати письмово ситуатійне завдання (3 год.).

Видавнича група «Фламмаріон» видала книгу з секретною медичною історією колишнього Президента Франції Міттерана (зокрема, те, що він був хворий на рак і приховував це близько 10 років, перебуваючи на посаді президента). Книга вийшла через 9 днів після смерті президента. Сім'я Міттерана подала позов до суду на видавничу групу «Фламмаріон».

Яке рішення повинен винести суд і точки зору норм міжнародного 13 інформаційного права?

4. Ознайомитися та проаналізувати Рішення ЄСПЛ у справі «Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González» <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0131>

Якими нормами керувався Суд при винесенні рішення? (5 год.)

5. Підготувати доповіді з міжнародно-правового регулювання права на інформацію в певній конкретній сфері (екологічній, медичній та ін. – на вибір) (2 год.).

Завдання для роботи на практичному занятті:

1. Усне опитування та навчальна дискусія за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

2. Презентація та перевірка правильності розв'язування задачі.

3. Захист групових презентацій.

4. Аналіз та обговорення Рішення ЄСПЛ у справі «Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja.

5. Презентація доповідей.

Тема 3: Міжнародні стандарти доступу, використання та поширення інформації.

Практичне заняття 3: Міжнародні стандарти доступу, використання та поширення інформації.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання для розгляду на практичному занятті:

1. Свобода інформації в міжнародному праві.
2. Інфокомунікаційна свобода (концепція права на комунікацію).
3. Міжнародно-правові обмеження свободи інформації.
4. Міжнародні стандарти доступу до публічної інформації.
5. Зобов'язання erga omnes стосовно забороненої міжнародним правом інформації.
6. Державний суверенітет і контроль інформації.

Література:

Основна: 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 20.

Додаткова: 4, 10, 11, 16, 18, 20, 22, 23, 26.

Самостійна робота – 11 год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття (3 год.).

2. Розв'язати письмово ситуаційне завдання (3 год.).

Між ПАТ «ТЕРРА БАНК» та Міжнародною юридичною фірмою «Gide Loyrette Nouel» підписана угода про надання останнім послуг. Керівник ПАТ «ТЕРРА БАНК» Клименко відмовив в наданні копії договору Міжнародній юридичній фірмі «Gide Loyrette Nouel», надавши тільки інформацію, яка, на його думку, стосувалася умов отримання бюджетних коштів та надання відповідних послуг. При цьому як підставу для відмови в наданні копії самого договору Клименко послався на те, що договір може містити також комерційну таємницю та іншу конфіденційну інформацію.

Чи слід вважати відмову Клименка в цій ситуації правомірною?

3. Ознайомитися та проаналізувати Рішення ЄСПЛ у справах (на вибір) https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/FMU_Access_2017_web-1.pdf (5 год.):

- 1) «БЕДА ПРОТИ ШВЕЙЦАРІЇ» (BÉDAT V. SWITZERLAND);
- 2) «ПІНТО КОЕЛЬО ПРОТИ ПОРТУГАЛІЇ» (№ 2) (PINTO COELHO V. PORTUGAL);
- 3) «ГУСЕВА ПРОТИ БОЛГАРІЇ» (GUSEVA V. BULGARIA);
- 4) «ГАЙНІШ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ» (HEINISCH V. GERMANY);
- 5) «ШТОЛЛЬ ПРОТИ ШВЕЙЦАРІЇ» (STOLL V. SWITZERLAND);
- 6) «ТЕНСБЕРГС БЛАД АС» І ГАУКОМ ПРОТИ НОРВЕГІЇ» (TØNSBERGS BLAD AS AND HAUKOM V. NORWAY)

Якими нормами керувався Суд при винесенні рішень?

Завдання для роботи на практичному занятті:

1. Усне опитування та навчальна дискусія за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

2. Презентація та перевірка правильності розв'язування задачі.

3. Аналіз та обговорення Рішень ЄСПЛ.

4. Виконання тестових завдань за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

РОЗДІЛ 2. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 4: Діяльність міжнародних організацій в інформаційній сфері.

Практичне заняття 4: Діяльність міжнародних організацій в інформаційній сфері.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання для розгляду на практичному занятті:

1. Діяльність ООН в інформаційній сфері.
2. Діяльність ЮНЕСКО в інформаційній сфері.
3. Діяльність Всесвітнього поштового союзу в інформаційній сфері.
4. Діяльність Ради Європи, ОБСЄ, Європейського Союзу в інформаційній сфері.
5. Діяльність міжнародних неурядових організацій в інформаційній сфері.

Література:

Основна: 2, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 22, 25.

Додаткова: 8, 12, 13, 14, 15, 24, 31.

Самостійна робота – 9 год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття (2 год.).

2. Групова робота: здобувачі мають поділитися на 2 групи та підготувати презентації доповідей з наступних тем (кожна група обирає свою тему) (3 год.):

- 1) Практика ЄСПЛ у справах про захист персональних даних.
- 2) Практика ЄСПЛ у справах про свободу вираження поглядів.
3. Підготувати есе на тему (на вибір) (4 год.):

1) Відповідність законодавства України стандартам Ради Європи в інформаційній сфері.

2) Діяльність НАТО в інформаційній сфері.

3) Діяльність ОЕСР в інформаційній сфері.

Завдання для роботи на практичному занятті:

1. Усне опитування та навчальна дискусія за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

2. Виконання тестових завдань за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

3. Захист групових презентацій.

Тема 5: Міжнародно-правові засади протидії інформаційній (кібер-) злочинності.

Практичне заняття 5: Міжнародно-правові засади протидії інформаційній (кібер-) злочинності.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання для розгляду на практичному занятті:

1. Поняття та класифікація злочинів в сфері інформаційних технологій.
2. Особливості протидії інформаційним (кібер-) злочинам у Резолюціях ГА ООН.
3. Роль Міжнародного союзу електрозв'язку у протидії інформаційній (кібер-) злочинності.

4. Договірні джерела криміналізації кіберзлочинів у міжнародному праві.
5. Конвенція про кіберзлочинність Ради Європи від 21.11.2001 року та Додатковий протокол від 28.01.2003 року (Будапештська конвенція).
6. Порівняльний аналіз окремих видів кіберзлочинів, криміналізованих у міжнародному праві.

Література:

Основна: 4, 7, 8, 9, 16, 18, 21, 22, 23.

Додаткова: 1, 12, 13, 20, 28, 30, 31, 32.

Самостійна робота – 12 год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття.
2. Підготувати таблиці: «Порівняльний аналіз окремих видів кіберзлочинів, криміналізованих у міжнародному праві», «Класифікація кіберзлочинів за Будапештською конвенцією».
3. Підготувати презентації доповідей з наступних тем (на вибір):
 - 1) Кібертероризм як загроза кібербезпеці держав світу.
 - 2) Регіональне співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю: європейські держави.
 - 3) Регіональне співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю: американські держави.
 - 4) Регіональне співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю: держави Азії та Азіатсько-Тихоокеанського регіону.
4. Підготувати есе на тему (на вибір):
 - 1) Результати діяльності кіберполіції в Україні.
 - 2) Оцінка загроз кіберзлочинності національній безпеці держав та міжнародному порядку.

Завдання для роботи на практичному занятті:

1. Усне опитування та навчальна дискусія за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.
2. Виконання тестових завдань за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.
3. Захист презентацій.

Тема 6: Особливості управління та правового регулювання мережі Інтернет.

Практичне заняття 6: Особливості управління та правового регулювання мережі Інтернет.

Час проведення – 2 год.

Навчальні питання для розгляду на практичному занятті:

1. Поняття та природа Інтернету.
2. Роль міжнародного права в забезпеченні розвитку Інтернету.
3. Історико-правові засади становлення та розвитку міжнародно-правового регулювання транскордонного управління Інтернетом.
4. Багатостороння модель транскордонного управління Інтернетом: поняття та зміст.

5. Міжнародне співробітництво держав у сфері транскордонного управління Інтернетом (Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства, Форум з питань управління Інтернетом, Міжнародний союз електрозв'язку).

6. Регіональний аспект міжнародного співробітництва держав у сфері транскордонного управління Інтернетом.

7. Стандарти Ради Європи у сфері захисту прав і свобод інтернет-користувачів.

Література:

Основна: 4, 6, 11, 13, 23, 24, 25.

Додаткова: 13, 14, 15, 18, 21, 25, 27, 28, 33, 34.

Самостійна робота – 10 год.

Завдання для самостійної роботи здобувачів:

1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття.

2. Підготувати письмово таблицю: «Багатостороння модель транскордонного управління Інтернетом: поняття та зміст».

3. Підготувати презентації доповідей з наступних тем (на вибір):

- 1) Міжнародна система освіти за допомогою Інтернету.
 - 2) Директива ЄС про авторське право на єдиному цифровому ринку 2019.
 - 3) Відповідальність за дифамацію в Інтернеті.
 - 4) Діяльність корпорації Інтернету з розподілу імен та адрес (ICANN).
4. Підготувати есе на тему (на вибір):
- 1) Стан розвитку правового регулювання Інтернет в Україні.
 - 2) Правове регулювання користування мережею Інтернет у країнах Сходу.

Завдання для роботи на практичному занятті:

1. Усне опитування за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

2. Виконання тестових завдань за навчальними питаннями для розгляду на практичному занятті.

3. Захист презентацій.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

Письмовий варіант вирішення ситуативного завдання повинен відповідати вимогам зрозумілості, повноти, ясності, чіткості, та процесуальної формалізації. Рішення має складатися з наступних частин:

- описова частина, в якій зазначається зміст і підстави ситуації чи спору, його предмет, підстави виникнення та механізм розвитку, можливі заперечення;

- мотивувальна частина, в якій проводиться аналіз обставин, які мають значення для справи, надається їх юридична оцінка, позиції здобувача в оцінці наведеного, наводяться посилання на міжнародні та інші нормативні акти матеріального та процесуального права, на підставі яких визначено права і обов'язки сторін у спірних правовідносинах та інші обставини, що мають значення для вирішення ситуативного завдання;

- резолютивна частина, яка повинна містити вичерпні, чіткі, безспірні, логічно узгоджені висновки, які впливають зі встановлених фактичних обставин по суті розглянутого завдання.

Слід також звернути увагу на те, що здобувачі вправі за своєю ініціативою з метою більш повного аналізу умов завдання та для захисту прав і охоронюваних законом інтересів

фізичних і юридичних осіб, про яких йдеться в фабулі завдання, вийти за межі умов завдання та поставлених до завдання запитань.

Не зараховуються як виконані варіанти вирішення завдань у разі наявності лише перерахування статей нормативно-правових актів у рішенні, без вихідних даних завдання та логічних висновків за результатами аналізу ситуації, а також у разі текстуального співпадіння рішення у двох та більше здобувачів, тобто списування, причому в останньому випадку відповідний бал не зараховується як тому хто списав, так і тому у кого списано. Обсяг розв'язання ситуативного завдання обмежений лише вимогою повноти та обґрунтованості.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ММ-ПРЕЗЕНТАЦІЙ ДОПОВІДЕЙ (з використанням Microsoft PowerPoint)

Мультимедійна презентація – інструмент, що дозволяє передавати інформацію у візуалізованому, схематичному вигляді, що підвищує її цінність.

Загальні вимоги: наявність титульного слайду, на якому зазначаються: тема доповіді, ПІБ здобувача, навчальна група та факультет; дотримання єдиного стилю оформлення усіх слайдів; дотримання прийнятих правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту (відсутність точки в заголовках і т. д.); перелік використаних джерел (на останньому слайді); не менше 15 слайдів.

Вимоги до дизайну: використання корпоративного шаблону факультету (наявність на всіх слайдах назви, логотипу та електронної адреси факультету МЕВ та ТБ); використання не більше трьох кольорів на одному слайді (один для фону, другий для заголовків, третій для тексту); при виборі кольору тексту та заливки діаграм дотримуватись правила 3-х кольорів – використовувати три основні кольори та їх відтінки; уникати зміни фону слайдів (у виключних випадках, використовувати комфортні тони).

Вимоги до вмісту слайдів: на слайді бажано подавати: одне ключове поняття; 7–8 рядків тексту; одну діаграму з аналітичним коментарем; одну схему SmartArt; зміст презентації має відповідати меті та завданням доповіді; розташування інформації на слайді – переважно горизонтальне, зверху вниз по головній діагоналі; найбільш важлива інформація має розташовуватися в центрі екрану; якщо на слайді картинка – напис розміщується під нею.

Вимоги до тексту: стислість і лаконічність викладу, максимальна інформативність тексту; для подання текстового матеріалу використовувати шрифт з розміром – 20 пт, мінімально і лише у виключних випадках – 14 пт; використовувати шрифти без зарубок і не більше 1–2-х варіантів шрифтів; довжина рядка не більше 36 знаків; відстань між рядками рекомендована усередині абзацу 1,5, а між –абзаців – 2 інтервали; форматовувати текст по ширині, не допускати «рваних» країв тексту; підкреслення використовується лише в гіперпосиланнях.

Вимоги до візуального і анімаційного ряду: матеріал має бути структурований, у тому числі в схемах та організаційних діаграмах; матеріал за потреби підкріплювати доречними графічними зображеннями та відео-фрагментами; цифрові дані краще представляти у вигляді таблиць та діаграм, витриманих у стриманих кольорах; давати посилання на мультимедійний зміст і хмарні дані через функцію гіперпосилання; якість зображення (контраст зображення по відношенню до фону; відсутність «зайвих» деталей на фотографії або картинці, яскравість і контрастність зображення); якість музичного ряду (ненав'язливість музики, відсутність сторонніх шумів); ефекти анімації застосовувати для акцентування уваги на визначених моментах, поетапного виведення вмісту слайду на екран, для демонстрації руху або послідовності дій.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ЕСЕ

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок.

Есе дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виділяти причиново-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки; володіти науковим стилем мовлення.

Есе виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або предмета й не претендує на вичерпне трактування. Відносно обсягу й функції межує, з одного боку, з науковою статтею й літературним нарисом (з яким есе нерідко плутають), з іншого боку – з філософським трактатом. Есеїстичному стилю властиві образність, рухливість асоціацій, нерідко антитиповість мислення, орієнтування на інтимну відвертість і розмовну інтонацію.

Види есе:

1) Вільне – невеликий обсяг (7–10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога – наявність позиції автора.

2) Формальне – дотримання структури тексту; наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези.

Види формального есе:

- інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);
- критичне;
- есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе:

1. Обсяг – 2–3 сторінки тексту (200–300 слів).
2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.
3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.
4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.
5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.
6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.
7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Есе повинне містити: чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Структура есе:

Есе складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе (1–2 абзаци). На цьому етапі дуже важливо правильно сформулювати тезу, яку Ви розкриєте в основній частині. У вступі фокусується увага на проблематиці есе, ставляться ключові питання. Не зайвим буде вказівка на актуальність (значимість для сучасного суспільства) проблеми есе. На цьому етапі дуже

важливо правильно сформулювати питання, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. При роботі над вступом можуть допомогти відповіді на наступні питання: «Чи потрібно давати визначення термінам, що пролунали в темі есе?», «Чому тема, яку я розкриваю, є важливою в даний момент?», «Які поняття будуть залучені в мої міркування?», «Чи можу я розділити тему на трохи більше дрібних підтем?» і т. д. Використовуйте «пастки» для залучення уваги, такі як: цитата, вірш, питання, роздуми, незвичайні факти, ідей або смішні історії. Немає необхідності висловлювати в першій пропозиції основну думку. Уникайте таких фраз, як «Це есе про...» або «Я збираюся говорити про...».

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання (3–5 абзаців). Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій. Тут мало погодитися або не погодитися з чиеюсь думкою, необхідно продовжити або доповнити її. Аргументи повинні бути послідовними. Кожна думка має підкріплюватися доказами. У процесі побудови есе необхідно пам'ятати, що один абзац повинен містити тільки одне твердження й відповідний доказ. Виражайте свої думки зрозуміло. Підкріплюйте основні ідеї фактами, роздумами, ідеями, яскравими описами, цитатами або іншою інформацією чи матеріалами. Один зі способів визначення основних пунктів есе та логічності висвітлення теми в цілому – використання підзаголовків для позначення в головній частині ключових моментів аргументованого викладення.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми, які підсумовують есе або ще раз вносять пояснення, підкріплюють зміст і значення викладеного в основній частині (1–2 абзаци). Продемонструйте вашу позицію щодо порушеної проблеми. Методи, що рекомендують для складання висновка: повторення, ілюстрація, цитата. Висновок може містити такий дуже важливий, що доповнює есе, елемент як вказівка на застосування дослідження, на розвиток взаємозв'язків з іншими проблемами.

При оцінюванні есе в центрі уваги знаходиться: здібність розуміти, оцінювати та встановлювати зв'язки між ключовими моментами проблем та запитань; уміння диференціювати протилежні підходи та моделі, застосовуючи їх до емпіричного матеріалу або дискусії з принципових питань; здібність критично та незалежно оцінити наявні дані, точку зору, позицію, аргументи; здатність до застосування аналітичних підходів, моделей тощо.

3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Передбачено проведення письмової контрольної роботи з метою перевірки та оцінювання набутих здобувачами знань, умінь та навичок, набутих під час вивчення дисципліни. Письмова контрольна робота передбачає собою самостійну розробку здобувачами одного питання в межах тем навчальної дисципліни. Здобувачі можуть обирати питання для розроблення в межах контрольної роботи самостійно не зі списку рекомендованих, проте обов'язково попередньо узгодивши його з викладачем.

При розкритті теоретичного питання важливо необхідно повно, глибоко і чітко висвітлити зміст обраного питання, ґрунтуючись на відповідних доктринальних джерелах та міжнародно-правових актах. Здобувач має показати вміння використовувати і критично оцінювати теоретичні положення, що містяться у досліджуваній літературі, аналізувати та узагальнювати матеріали, робити відповідні аргументовані висновки. Відповідь може включати схеми і таблиці, якщо вони допомагають розкрити основний зміст питання.

Структура контрольної роботи має включати: титульний лист, зміст, вступ, основний зміст, висновки, список використаних джерел, а також в разі необхідності – додатки. Обсяг контрольної роботи 20 – 25 аркушів друкованого тексту формату А4 (210x297 мм) з використанням текстового редактора Word: шрифт - Times New Roman,

розмір шрифту – 14 pt; 1,5 міжрядковий інтервал; абзацний відступ – 1,25; поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Особливу увагу варто приділити оформленню списку використаних джерел, які мають бути подані за алфавітом, пронумеровані, оформлені відповідно до встановлених стандартів бібліографічного опису, а саме ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

При виконанні індивідуального завдання здобувачі мають дотримуватися норм академічної доброчесності.

Якщо письмова контрольна робота виконана у повному обсязі, тобто заявлена тема відповідає змісту контрольної роботи; матеріал структурований; з тексту роботи вбачається творчий підхід здобувача до розробки питання; за результатами дослідження зроблені самостійні висновки, які відповідають меті та завданням дослідження; у роботі використано не менше дванадцяти джерел, в тому числі новітні наукові публікації та не менше чотирьох іноземних; робота вчасно подана на перевірку; у ній враховані проблемні аспекти розглядуваного питання, то вона може бути оцінена до 15 балів.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАЇНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ, ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ

Перелік питань до екзамену

Екзаменаційний білет містить 40 тестових завдань.

Питання для підготовки:

1. Поняття інформаційної сфери.
2. Становлення та розвиток міжнародного інформаційного права.
3. Міжнародне інформаційне право як галузь міжнародного права.
4. Джерела міжнародного інформаційного права.
5. Принципи міжнародного інформаційного права.
6. Інформаційні права та свободи людини у міжнародно-правових актах та національному законодавстві України.
7. Право на інформацію.
8. Право на свободу вираження поглядів.
9. Загальна характеристика європейських стандартів свободи слова.
10. Право на приватність.
11. Загальна характеристика європейських стандартів захисту персональних даних.
12. Захист права на честь, гідність та ділову репутацію від порушення, спричиненого дифамацією.
13. Свобода інформації в міжнародному праві.
14. Інфокомунікаційна свобода (концепція права на комунікацію).
15. Міжнародно-правові обмеження свободи інформації.
16. Міжнародні стандарти доступу до публічної інформації.
17. Зобов'язання *erga omnes* стосовно забороненої міжнародним правом інформації.
18. Державний суверенітет і контроль інформації.
19. Діяльність ООН в інформаційній сфері.
20. Діяльність ЮНЕСКО в інформаційній сфері.
21. Діяльність Всесвітнього поштового союзу в інформаційній сфері.
22. Діяльність Ради Європи, ОБСЄ в інформаційній сфері.
23. Діяльність Європейського Союзу в інформаційній сфері.
24. Діяльність міжнародних неурядових організацій в інформаційній сфері.
25. Поняття та особливості злочинів в сфері інформаційних технологій.
26. Класифікації злочинів в сфері інформаційних технологій.

27. Особливості протидії інформаційним (кібер-) злочинам у Резолюціях ГА ООН.
28. Роль Міжнародного союзу електрозв'язку у протидії інформаційній (кібер-) злочинності.
29. Договірні джерела криміналізації кіберзлочинів у міжнародному праві.
30. Конвенція про кіберзлочинність Ради Європи від 21.11.2001 року та Додатковий протокол від 28.01.2003 року (Будапештська конвенція).
31. Порівняльний аналіз окремих видів кіберзлочинів, криміналізованих у міжнародному праві.
32. Поняття та природа Інтернету.
33. Роль міжнародного права в забезпеченні розвитку Інтернету.
34. Історико-правові засади становлення та розвитку міжнародно-правового регулювання транскордонного управління Інтернетом.
35. Багатостороння модель транскордонного управління Інтернетом: поняття та зміст.
36. Міжнародне співробітництво держав у сфері транскордонного управління Інтернетом в рамках Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства.
37. Міжнародне співробітництво держав у сфері транскордонного управління Інтернетом в рамках Форуму з питань управління Інтернетом.
38. Міжнародне співробітництво держав у сфері транскордонного управління Інтернетом в рамках Міжнародного союзу електрозв'язку.
39. Регіональний аспект міжнародного співробітництва держав у сфері транскордонного управління Інтернетом.
40. Стандарти Ради Європи у сфері захисту прав і свобод інтернет-користувачів.

Приклад екзаменаційного білету

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітня програма: «Міжнародне інформаційне право»
Семестр: 1
Форма навчання: денна
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Навчальна дисципліна: «Міжнародне інформаційне право»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Дати відповідь на тестові завдання (Додаток 1).

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин,
міжнародної інформації та безпеки
протокол № 1 від “26” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Л. В. Новікова

Екзаменатор _____ О. М. Доценко

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Вакарюк Л. Основні підходи до розуміння поняття «інформаційні права людини». *Підприємництво, господарство та право*. 2018. № 2. С. 155–159. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/2/29.pdf> (дата звернення: 20.08.2020).
2. Войціховський А. В. Міжнародне право : Навчальний посібник. Харків, 2020. 544 с. URL: http://megalib.com.ua/book/135_Mijnarodne_pravo_.html (дата звернення: 20.08.2020).
3. Гуйван О. П. Міжнародно-правове регулювання інформаційних відносин. Правові новели. 2018. № 4. С. 92–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2018_4_15 (дата звернення: 20.08.2020).
4. Задорожний А. В., Пазюк А. В. Международное информационное право : учебное пособие. К. : Феникс, 2013. URL: http://cyberpeace.org.ua/ru/uchebnik_mezhdunarodnoe_inform.html (дата звернення: 20.08.2020).
5. Інтеграція України в Європейське інформаційне суспільство: виклики та завдання / за заг. ред. Пазюка А. В. К. : ФОП Клименко, 2014. 2012 с.
6. Касенова М. Б. Институциональная структура и нормативно-правовые основы трансграничного управления Интернетом: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03; 12.00.11 / Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Российская академия народного хозяйства и государственной службы при президенте Российской Федерации. Москва, 2014. 539 с.
7. Кісілевич-Чорнован О. М. Міжнародне інформаційне право : навч. посіб. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 160 с.
8. Копылов В. А. Информационное право : учебник. Изд. 2-е, перераб. и доп. М. : Юристъ, 2005. 510 с.
9. Міжнародне публічне право: підручник / В. М. Репецький та ін.; за ред. проф. В. М. Репецького; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. 2-е вид., стер. К.: Знання, 2012. 437 с.
10. Пазюк А. В. Міжнародне інформаційне право: теорія і практика : монографія / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин. Дніпропетровськ : «Середняк Т. К.», 2015 447 с.
11. Пазюк А. В. Міжнародно-правове регулювання інформаційної сфери (теоретичні і практичні аспекти) : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.11 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. 467 с.
12. Пазюк А. В. Міжнародно-правовий захист права людини на приватність персоніфікованої інформації : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2004. 207 с.
13. Пазюк А., Кулеша И., Турк К. Управление Интернетом и права человека : учебное пособие. Одесса : «Феникс», 2018. 318 с.
14. Порада В. М. Міжнародно-правові стандарти доступу громадян до публічної інформації. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2014. № 12. С. 322–325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2014_12_72 (дата звернення: 20.08.2020).
15. Разметаєва Ю. С. Приватність в інформаційному суспільстві: проблеми правового розуміння та регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2016. Випуск 37. Том 1. С. 43–46.
16. Столяр О. Міжнародно-правові проблеми визначення та класифікації «кіберзлочинів». *Національний юридический журнал: теория и практика*. IULIE 2017. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/4/43.pdf> (дата звернення: 20.08.2020).
17. Титко А. В. Концептуальні підходи до визначення «дифамації» в загальній доктрині права. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 33–36.

18. Ткачук Н. І. Інформаційні права і свободи людини і громадянина в Україні: визначення термінів, співвідношення понять. *Інформація і право*. 2018. № 2 (25). С. 17–30. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/4_8.pdf (дата звернення: 20.08.2020).
19. Шадська У. Захист персональних даних за правилами GDPR. *Експертний центр з прав людини* : веб-сайт. URL: <https://ecpl.com.ua/news/zakhyst-personal-nykh-danykh-z-pravylamy-gdpr/> (дата звернення: 20.08.2020).
20. Ярмол Л. Світові міжнародно-правові стандарти свободи вираження поглядів та гарантії її забезпечення. *Публічне право*. 2017. № 2 (26). С. 163–173.
21. Яцишин М. Ю. Криміналізація кіберзлочинів у міжнародному праві: порівняльний аналіз. *Форум права*. 2018. № 5. URL: https://forumprava.pp.ua/files/092-099-2018-5-FP-Yatsyshyn_12.pdf (дата звернення: 20.08.2020).
22. Kaczorowska-Ireland A. Public International Law. 5 edition. Routledge, 2015. 922 p.
23. Kulesza J. International Internet Law. New York, NY : Routledge, 2012. 160 p.
24. Pizzaleo A. G. Internet Governance. Analysis of technological and regulatory assumptions, of theoretical principles, of historical development and goals / NEXA Center for Internet & Society. Torino. URL: <https://nexa.polito.it/nexafiles/Internet%20Governance.pdf> (Last Accessed: 20.08.2020).
25. Shaw M. N. International Law. 8 ed. Cambridge University Press, 2017. 1118 p.

Допоміжна література

1. Ануфрієв М. І., Кісілевич Чорнован О. М. Міжнародно-правові засади співробітництва у боротьбі з кіберзлочинами. *Наше право*. 2017. № 3. С. 45–50.
2. Баранов О. А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія методології і практика : монографія. Київ : Едельвейс, 2014. 497 с.
3. Бачило І. Л., Лопатин В. Н., Федотов М. А. Информационное право : учебник / под ред. Б. Н. Топорина. СПб. : Юрид. центр Пресс, 2001. 789 с.
4. Белова Ю. Д. Стандарти захисту права на персональні дані відповідно до директиви 95/46/ЄС. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 130–140. URL: <http://univer.km.ua/visnyk/1651.pdf> (дата звернення: 20.08.2020).
5. Діордіца І. Класифікація інформаційних прав і свобод людини і громадянина. *Підприємництво, господарство та право*. 2016. № 7. С. 116–122. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2016/07/20.pdf> (дата звернення: 20.08.2020).
6. Доценко О. М. Особисте життя чи приватність? *Перші юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковського* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 15–16 квітня 2011 р. / відповід. ред. І. С. Канзафарова ; ред. кол. І. С. Канзафарова, В. В. Валах, О. О. Нігреєва ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2011. С. 151–154.
7. Доценко О. М., Черненко Д. М. Щодо питання правового регулювання захисту персональних даних в Інтернеті. *Наукові розвідки з актуальних проблем публічного та приватного права*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 24 квітня 2019 року. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. С. 63–67.
8. Забара І. М. Правове регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН. *Український часопис міжнародного права*. 2012. №1. С. 113–120.
9. Залізняк В. А. Міжнародно-правове регулювання права на інформацію. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 8. С. 69–72.
10. Застосування міжнародних стандартів захисту персональних даних в умовах пандемії COVID-19 (Європейський вектор). *Уповноважений Верховної Ради України з прав людини* : веб-сайт. URL: [http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/zastosuvannya-m%D1%96zhnarodnix-standart%D1%96v-zaxistu-personalnih-danix-v-umovax-pandem%D1%96%D1%97-covid-19-\(%D1%94vropejskij-vektor\)/](http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/zastosuvannya-m%D1%96zhnarodnix-standart%D1%96v-zaxistu-personalnih-danix-v-umovax-pandem%D1%96%D1%97-covid-19-(%D1%94vropejskij-vektor)/) (дата звернення: 20.08.2020).

11. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : КНТ, 2007. 531 с.
12. Марущак А. І. Міжнародне співробітництво у боротьбі з транснаціональною кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2018. № 3 (26). С. 104–110. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/12_9.pdf (дата звернення: 20.08.2020).
13. Міжнародне право XXI століття: сучасний стан та перспективи розвитку: кол. моногр. з нагоди 60-ліття В. М. Репецького / за ред. М. М. Микієвича; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛА «Піраміда», 2013. 320 с.
14. Новицький А. М. Міжнародний досвід правового регулювання Інтернет. *Юридичний вісник*. 2014. № 2 (31). С. 52–58. URL: http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2014/statji_n2-31_2014/12.pdf (дата звернення: 20.08.2020).
15. Орлов В.І. Інформація та інформатизація: Нормативно-правове забезпечення : уауково-практичний посібник. 2-е видання доповнене й перероблене. Х.: Національний університет внутрішніх справ, 2016. 724 с.
16. Павликівський В. І. Світові стандарти свободи слова та їх значення для вдосконалення кримінального законодавства України. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2014. № 2 (3). С. 197–207. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/3_16.pdf (дата звернення: 20.08.2020).
17. Панкевич О. З. Право на приватність: царина незалежності особи. *Науковий вісник*. 2017. № 2. С. 47–56. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsv/02_2017/8.pdf (дата звернення: 20.08.2020).
18. Посібник з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум (Рекомендація СМ/Рес(2014)6 Комітету міністрів країнам-членам щодо посібника з прав людини для Інтернет-користувачів – пояснювальний меморандум). Перекладено українською мовою за виданням Recommendation СМ/Рес(2014)6 of the Committee of Ministers to member States on a guide to human rights for Internet users – Explanatory Memorandum. К. : Інжиніринг, 2015. 56 с. URL: <https://rm.coe.int/16802e3e96> (дата звернення: 20.08.2020).
19. Серьогін В. О. Право на недоторканність приватного життя (прайвесі) у конституційно-правовій теорії та практиці : монографія. Харків : ФІНН, 2010. 608 с.
20. Синячов О. Доступ до інформації як важлива складова міжнародного та європейського права. *Вісник Національної академії державного управління. При Президентів України*. 2012. Вип. 3. С. 189–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_3_28 (дата звернення: 20.08.2020).
21. Солдатенко О. Інформаційний простір у мережі Інтернет: правове регулювання та контроль. *Адміністративне право і процес*. 2018. № 5. С. 134–140. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2018/5/27.pdf> (дата звернення: 20.08.2019).
22. Стаття 19. Визначення дифамації. Принцип свободи вираження поглядів і захисту репутації. *Права Людини в Україні. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи* : веб-сайт. URL: <http://khpg.org/index.php?id=968016872> (дата звернення: 20.08.2020).
23. Стебелєв А. М. Міжнародно-правові стандарти прав особи на доступ до інформації. *Гуманітарний часопис*. 2018. № 1. С. 93–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2018_1_14 (дата звернення: 20.08.2020).
24. Талимончик В. П. Международно-правовое регулирование отношений в сфере информации : автореф. ... докт. юрид. наук : 12.00.10 / С.-Петербург. гос. ун-т. СПб., 2013. 53 с.
25. Татарникова К. Г. Кодифікація законодавства України про інформацію : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національний університет біоресурсів і природокористування України. К., 2014. 212 с.

26. Твердохліб О. С. Дифамація в публічній сфері України та проблеми її подолання. *Університетські наукові записки*. 2017. № 64. С. 35–45. URL: <http://univer.km.ua/visnyk/1618.pdf> (дата звернення: 20.08.2020).
27. Хужина А. В. Правовая природа сети Интернет: вопросы регулирования. *Вестник ЮУрГУ. Серия «Право»*. 2015. Т. 15. № 1. С. 101–107. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/pravovaya-priroda-seti-internet-voprosy-regulirovaniya> (дата обращения: 20.08.2020).
28. Шемчук В. В. Тенденції і напрями міжнародно-правового регулювання інформаційної сфери. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 19. С. 106–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2019_19_17 (дата звернення: 20.08.2020).
29. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О, 2018. 168 с.
30. Clifford D. Ralph. *Cybercrime: The Investigation, Prosecution and Defense of a Computer-related Crime*. 3 ed. Carolina Academic Press, 2011. 312 p.
31. Dixon M. *Textbook on International Law : Seventh Edition*. Oxford University Press, 2013. 393 p.
32. Global Programme on Cybercrime. *United Nations Office on Drugs and Crime : website*. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/cybercrime/global-programme-cybercrime.html> (Last Accessed: 20.08.2020).
33. Goldman E. *Internet Law: Cases & Materials (2019 edition)*. Paperback – July 29, 2019. 428 p.
34. Malcolm J. *Multi-Stakeholder Governance and the Internet Governance Forum*. Perth: Terminus Press, 2008. 611 p. URL: http://library.uniteddiversity.coop/Cooperatives/Multi-Stakeholder_Co-ops/Multi-Stakeholder_Governance_And_The_Internet_Governance_Forum.pdf (Last Accessed: 20.08.2020).
35. Packard A. *Digital media law*. Malden, MA : Wiley-Blackwell, 2013. 404 p.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України – www.zakon1.rada.gov.ua
2. Міністерство закордонних справ – <http://mfa.gov.ua/ua>
3. Міністерство юстиції – <https://minjust.gov.ua/ua>
4. Конституційний Суд України – <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>
5. Організація Об'єднаних Націй – <http://www.un.org/>
6. Європейський суд з прав людини – <http://echr.coe.int/>
7. Європейський союз – <http://eeas.europa.eu/>
8. Організація з безпеки та співробітництва в Європі – <http://www.osce.org/>
9. Рада Європи – <http://www.coe.int/web/portal/home>
10. Управління Верховного комісара ООН з прав людини – <http://www.ohchr.org/>
11. Національна парламентська бібліотека України – <http://www.nplu.org/>
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
13. Київська центральна міська публічна бібліотека імені. Лесі Українки – <http://lucl.lucl.kiev.ua>
14. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені. В.Н. Каразіна – <http://www.univer.kharkov.ua>
15. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка – <http://korolenko.kharkov.com>